

Rok akademicki: 2019/2020

ID zajęć: 511000

ETAP: Semestr zimowy

Informacje ogólne:**Prowadzący:** dr Ewa Sokołowska**Organizator:** Wydział Nauk Społecznych
Instytut Psychologii**Liczba godzin tygodni / semestr:** 1 / 15**Jezyk wykładowy:** Język polski**Kierunek studiów:****Lokalizacja w planach rocznych:** Rok - Semestr**Punkty ECTS:****Forma zaliczenia:** Nie sklasyfikowany**Cele przedmiotu:**

C1 - przekazanie zasobu wiedzy na temat wybranych zaburzeń okresu rozwojowego w świetle współczesnych systemów diagnostycznych, na temat symptomatologii, etiologii i patomechanizmów ich powstawania, procesu diagnostyczno-terapeutycznego i profilaktyki

C2 – nabycie podstawowych kompetencji diagnostycznych w zakresie kontaktu z dziećmi i młodzieżą oraz elementarnych umiejętności w procesie diagnostycznym

C3 - uwrażliwienie na problemy natury etycznej w badaniu dziecka

Wymagania wstępne:

Wiedza z zakresu psychologii rozwojowej dzieci i młodzieży

Efekty kształcenia dla przedmiotu:**WIEDZA**

W_1; W_2 – Student/ka posiada wiedzę na temat przedmiotu, celu i zadań psychologii klinicznej i psychopatologii okresu dzieciństwa i adolescencji.

W_07; W_11; W_15 - Student/ka zna i rozumie zasady etyki zawodowej psychologa w zakresie postępowania diagnostycznego oraz udzielania pomocy psychologicznej oraz działań praktycznych psychologa w różnych obszarach życia społecznego; zna specyfikę różnych grup odbiorców pomocy psychologicznej i potrafi wymienić różne metody pracy pasujące do różnych grup odbiorców; z uwzględnieniem charakteru pracy indywidualnej i grupowe.

W_13 - Student/ka ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę na temat różnego rodzaju zaburzeń w okresie dzieciństwa i adolescencji z uwzględnieniem podstawowych systemów diagnostycznych i współczesnych standardów klasyfikacyjnych (DSM i ICD); Student/ka zna najważniejsze psychologiczne koncepcje (psychologiczne, biologiczne, interakcyjne i społeczne) wyjaśniające powstawanie i utrzymywanie się zaburzeń w okresie dzieciństwa i adolescencji.

UMIEJĘTNOŚCI

U1 – Student/ka posiada umiejętność opisu i wyjaśniania różnych form zaburzeń (objawów i zespołów) występujących u dzieci i młodzieży.

U2 – Student/ka potrafi integrować wiedzę z zakresu różnych dziedzin psychologii na temat funkcjonowania prawidłowego i zaburzonego w sytuacjach codziennych i zdarzeniach losowych.

U_03; U_05; U_08 - Student/ka posiada umiejętność nawiązania kontaktu z dziećmi niezależnie od stanu ich zdrowia, stopnia sprawności fizycznej i psychicznej; potrafi zaplanować proces pomocowy U4 – potrafi kompetentnie posługiwać się testami oraz innymi technikami badań psychologicznych (w tym szczególnie: wywiad i obserwacja) z poszanowaniem aspektów prawnych i etycznych.

U5 – posiada rozwinięte umiejętności badawcze: formułuje problemy badawcze, dobiera adekwatne narzędzia badawcze, opracowuje, prezentuje i interpretuje wyniki badań, wyciąga wnioski w obrębie psychologii klinicznej dziecka. Sporządza opinię psychologiczną.

U6 – potrafi krytycznie ocenić przydatność metod, procedur, programów pomocy oraz innych form oddziaływania skierowanych do dzieci i młodzieży.

U_10 - Student/ka potrafi krytycznie ocenić wartość narzędzi badawczych stosowanych w diagnostyce klinicznej, a także prowadzonych form wsparcia psychologicznego.

U_11; U_12 - Student/ka zna i stosuje się do zasad i norm etycznych w procesie diagnostycznym oraz w ramach interwencji psychologicznej.

KOMPETENCJE SPOŁECZNE (POSTAWY)

K_01 - Student/ka ma świadomość i wykazuje zdolność do współpracy z innymi profesjonalistami w zakresie diagnostyki klinicznej, wsparcia psychologicznego.

K_02; K_04; K_06 - Student/ka przejawia wrażliwość, empatię oraz kieruje się wysokimi standardami etycznymi w badaniach klinicznych w odniesieniu do dzieci i młodzieży; odznacza się rozwagą i zaangażowaniem w projektowaniu i realizowaniu działań psychologicznych

Opis zajęć: Psychologia kliniczna i psychopatologia wieku rozwojowego (ćwiczenia)

skierowanych do dzieci.

K_02; K_05 - Student/ka potrafi zadbać o rzetelność prowadzenia badań klinicznych dla celów naukowych i diagnostycznych; przestrzega zasad etyki zawodowej; dostrzega i formułuje problemy moralne i dylematy etyczne związane z własną i cudzą.

Metody dydaktyczne:

Analiza studiów przypadków, dyskusja, praca w parach, praca w grupach, praca zespołowa

Kryteria oceny i sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia:

Obecność na wszystkich zajęciach i wykonanie wszystkich ćwiczeń w parach, grupowych bądź zespołowych (konieczność odrobienia każdej nieobecności poprzez wykonanie pracy według instrukcji prowadzącego ćwiczenia). Pisemne kolokwium na ostatnich zajęciach.

Ocena niedostateczna

(W) – Student/ka nie posiada wiedzy z zakresu podstaw psychologii klinicznej, nie zna czynników etiologicznych zaburzeń wieku rozwojowego, nie potrafi omówić specyfiki diagnozy i terapii dziecięcej.

(U) – Student/ka nie potrafi zaplanować oraz przeprowadzić procesu diagnostycznego w zakresie rozwoju psychomotorycznego dziecka; nie potrafi zinterpretować uzyskanych danych oraz nie umie zaproponować strategii terapeutycznych. Nie umie sporządzić opinii psychologicznej.

(K) - Student(ka) nie operuje w sposób krytyczny wiedzą z podstaw psychologii klinicznej, nie potrafi zastosować wiedzy w konkretnym przypadku, jak też zaplanować i przeprowadzić postępowania diagnostycznego zgodnie z zasadami etyki zawodowej psychologa.

- Student/ka nie uzyskał/a 50% z kolokwium i/lub nie odrobił/a wszystkich nieobecności (nie wykonał/a ćwiczeń według instrukcji, które zrealizowała grupa ćwiczeniowa)

Ocena dostateczna

(W) – Student/ka posiada elementarną wiedzę z zakresu podstaw psychologii klinicznej, potrafi wymienić kilka czynników etiologicznych zaburzeń wieku rozwojowego, oraz podać kilka kryteriów dotyczących specyfiki diagnozy i terapii dziecięcej.

(U) – Student/ka potrafi zaplanować oraz przeprowadzić proces diagnostyczny w zakresie rozwoju psychomotorycznego dziecka; dostatecznie potrafi zinterpretować uzyskane dane oraz umie zaproponować kilka strategii terapeutycznych. Potrafi w sposób dostateczny sporządzić opinię psychologiczną.

(K) – Student/ka w sposób mało krytyczny posługuje się wiedzą z zakresu z podstaw psychologii klinicznej, w sposób dostateczny potrafi zastosować wiedzę w konkretnym przypadku, jak też zaplanować i przeprowadzić postępowanie diagnostyczne zgodnie z zasadami etyki zawodowej psychologa.

- Student/ka uzyskał/a przynajmniej 60% z kolokwium oraz był/a obecny/a na wszystkich zajęciach (ewentualnie odrobił/a wszystkie nieobecności według instrukcji, które zrealizowała grupa ćwiczeniowa bądź wykonał/a wszystkie ćwiczenia)

Ocena dobra

(W) – Student/ka posiada dość duży zasób wiedzy z zakresu podstaw psychologii klinicznej, zna różne kategorie czynników etiologicznych zaburzeń wieku rozwojowego, potrafi omówić kilka aspektów specyfiki diagnozy i terapii dziecięcej.

(U) – Student/ka posiada spore umiejętności niezbędne do przeprowadzenia procesu diagnostycznego, dobrze potrafi zinterpretować uzyskane dane oraz umie zaproponować kilkanaście strategii terapeutycznych. Dobrze sporządza opinię psychologiczną.

(K) – Student/ka dobrze posługuje się wiedzą z zakresu z podstaw psychologii klinicznej, potrafi zastosować wiedzę w konkretnym przypadku, jak też zaplanować i przeprowadzić postępowanie diagnostyczne zgodnie z zasadami etyki zawodowej psychologa.

- Student/ka uzyskał/a przynajmniej 80% z kolokwium oraz był/a obecny na wszystkich zajęciach (ewentualnie odrobił/a wszystkie nieobecności według instrukcji, które zrealizowała grupa ćwiczeniowa bądź wykonał/a wszystkie ćwiczenia)

Ocena bardzo dobra

(W)– Student/ka posiada szeroką wiedzę z zakresu podstaw psychologii klinicznej, potrafi wymienić po kilka czynników etiologicznych zaburzeń wieku rozwojowego, w każdej kategorii. Bardzo dobrze opisuje specyfikę diagnozy i terapii dziecięcej.

(U) – Student/ka posiada umiejętności niezbędne do przeprowadzenia procesu diagnostycznego, bardzo dobrze potrafi zinterpretować uzyskane dane oraz umie zaproponować różnorodne strategie terapeutyczne. Bardzo dobrze sporządza opinię psychologiczną.

(K) – Student/ka w sposób krytyczny posługuje się wiedzą z zakresu z podstaw psychologii klinicznej, bardzo dobrze potrafi zastosować wiedzę w konkretnym przypadku, jak też zaplanować i przeprowadzić postępowanie diagnostyczne zgodnie z zasadami etyki zawodowej

- Student/ka uzyskał/a przynajmniej 95% z kolokwium oraz był/a obecny/a na wszystkich zajęciach (ewentualnie odrobił/a wszystkie nieobecności według instrukcji, które zrealizowała grupa ćwiczeniowa bądź wykonał/a wszystkie ćwiczenia)

Treści programowe przedmiotu:

Zajęcia 1. Pojęcie normy i patologii w psychologii klinicznej dziecka (Danielewicz, Gendek, Wojda, 2012; Kendall, 2004, s. 19-61; Kościelska, 2000, s. 623-648; Sęk, 2000, s. 555-565; Seligman, Walker, Rosenhan, 2017).

Zajęcia 2. Czynniki etiologiczne zaburzeń rozwoju dziecka w okresie prenatalnym, okołoporodowym i postnatalnym – biologiczne, psychologiczne, środowiskowe (Elliot i Place 2000, s. 6-15; Kendall, 2004, s. 19-41; Obuchowska, 2008, s. 25-46; Orwid, Pietruszewski, 1993).

Zajęcia 3. Pojęcie rozwoju psychomotorycznego i jego zaburzenia, pojęcie tempa, rytmu i dynamiki rozwoju psychomotorycznego. Przydatność poznanych metod diagnozy rozwoju psychomotorycznego dziecka w diagnozie zaburzeń (Bogdanowicz, 1991, s. 16-42; Skarbak, Wrońska, 2014).

Zajęcia 4. Podstawowe metody stosowane w psychologii klinicznej dziecka – wywiad kliniczny i obserwacja. Specyfika pracy diagnostycznej oraz terapeutycznej z rodzicami dzieci i młodzieży (Elliot i Place 2000, s. 96-120; Kazdin, Weisz, 2006; Kendall, 2010; Stemplewska-Żakowicz, 2009; Świącicka, 2011, s. 29-55; 113-168; Wzorek, 2012).

Zajęcia 5. Lęk i depresja - metody diagnostyczne oraz elementy pracy z lękiem (Bourne, 2011; Goodman, Scott, 2003; Kazdin, Weisz, 2006; Kendall, 2010; Radziwiłowicz, 2011).

Zajęcia 6. Stres u dzieci i młodzieży (Heszen, 2014; Jelonkiewicz, 2012).

Zajęcia 7. Prezentacja i omówienie kilku przypadków (wybranych) zaburzeń rozwoju dzieci. Kolokwium (Kendall, 2004, s. 9-17; Kościelska, 1988; Lieberman, Wieder, Fenichel, 2013; Manassis, 2015; Meyer, 2003).

Literatura:

Literatura podstawowa:

1. Bogdanowicz, M. (1991). Psychologia kliniczna dziecka w wieku przedszkolnym (s. 16-42). Warszawa: WSiP. [Rozdz. 2. Problematyka zaburzeń rozwoju psychoruchowego.]
2. Elliot, J., Place M. (2000). Dzieci i młodzież w kłopotcie. Poradnik nie tylko dla psychologów (s. 6-15; 96-120). Warszawa: WSiP. [Rozdz. 1. Wprowadzenie: Określanie źródła trudności. Kwestie rozwojowe. Rozpoznanie problemu. Rozdz. 6. Sytuacje traumatyczne i stresowe.]
3. Kendall, P. C. (2004). Zaburzenia okresu dzieciństwa i adolescencji (s. 9-17; 19-61). Gdańsk: GWP. [Rozdz. 1. Poznawanie dzieci. Rozdz. 2. Teoretyczne modele zaburzeń wieku dziecięcego. Rozdz. 3. Specyficzne problemy związane z zaburzeniami okresu dzieciństwa.]
4. Kościelska, H. (2000). Psychologia kliniczna dziecka. W: J. Strelau (red.), Psychologia. Podręcznik akademicki. Jednostka w społeczeństwie i elementy psychologii stosowanej (t. 3, s. 623-648). Warszawa: PWN
5. Obuchowska, I. (2008). Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży - wybrane zagadnienia. W: H. Sęk (red). Psychologia kliniczna (t 2., s. 25-46) . Warszawa: PWN.
6. Sęk, H. (2000). Wprowadzenie do psychologii klinicznej. W: J. Strelau (red.), Psychologia. Podręcznik akademicki. Jednostka w społeczeństwie i elementy psychologii stosowanej (t. 3, s. 555-565). Warszawa: PWN.
7. Świącicka, M. (red.) (2011). Metody diagnozy w psychologii klinicznej dziecka i rodziny (s. 29-55; 113-168). Warszawa: Wyd. Paradygmat. [Rozdz. 2. Obserwacja psychologiczna w procesie diagnozy klinicznej dziecka. Rozdz. 3. Obserwacja interakcji niemowlę-rodzice. Rola mikroanalizy zachowania. Rozdz. 7. Skale szacunkowe dla rodziców i nauczycieli jako narzędzia diagnozy w psychologii klinicznej dziecka. Rozdz. 8. Kategorie do opisu relacji między członkami rodziny – bliskość, autonomia, władza. Rozdz. 9. Przegląd najważniejszych metod kwestionariuszowych oceny funkcjonowania rodziny.]

Literatura uzupełniająca:

- Bourne, E. J. (2011). Lęk i fobia. Praktyczny podręcznik dla osób z zaburzeniami lękowymi. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Danielewicz, D., Gendek, M., Wojda, J. (2012). Formy zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania. W: Sawicka, M., Kuhn-Dymecka, A. (red.) Psychologia kliniczna. Podręcznik praktyczny dla specjalistów. Program podstawowy (s. 233-306). Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej
- Goodman, R., Scott, St. (2003). Psychiatria dzieci i młodzieży. Wrocław: Urban & Partner.
- Heszen, I. (2014). Psychologia stresu. Korzystne i niekorzystne skutki stresu życiowego. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Jelonkiewicz, I. (2012). Stres a zdrowie młodzieży. Studia empiryczne i propozycje działań profilaktycznych. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej.
- Kazdin, A. E., Weisz, J. R. (2006). Psychoterapia dzieci i młodzieży. Metody oparte na dowodach. Wydawnictwo UJ.
- Kendall, Ph. C. (2010). Terapia dzieci i młodzieży. Procedury poznawczo-behavioralne. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Kościelska, M. (red) (1988). Studia z psychologii klinicznej dziecka. Warszawa: WSiP
- Lieberman, A., Wieder, S., Fenichel, E. (2013). DC: 0-3: Opisy kliniczne dzieci oraz ich rodzin. Jak korzystać z „Klasyfikacji diagnostycznej zaburzeń psychicznych i rozwojowych w okresie niemowlęctwa i wczesnego dzieciństwa” w procesie diagnozy i planowania terapii. Warszawa: Oficyna Wydawnicza „Fundament”.
- Manassis, K. (2015). Opracowanie przypadku w terapii dzieci i młodzieży. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego
- Meyer, R. (2003). Zaburzenia psychiczne u dzieci i młodzieży. W: Psychopatologia. Jeden przypadek – wiele teorii (s. 299-328). Gdańsk: GWP.
- Orwid, M., Pietruszewski, K. (1993). Psychiatria dzieci i młodzieży. Collegium Medicum UJ, Kraków.
- Radziwiłowicz, W. (2011). Depresja u dzieci i młodzieży. Analiza systemu rodzinnego – ujęcie kliniczne Kraków: Impuls.
- Seligman, M.E.P, Walker, E. F., Rosenhan, D. L. (2017). Psychopatologia (s. 34-41). Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka. [Podrozdz. 1. 3. Współczesna definicja nienormalności.]
- Skarbek, K., Wrońska, I. (2014). Diagnoza i wspomaganie rozwoju psychoruchowego dziecka w wieku przedszkolnym. Kraków: CBEP.
- Stemplewska-Żakowicz, K. (2009). Diagnoza psychologiczna. Diagnozowanie jako kompetencja profesjonalna. Gdańsk: GWP
- Wzorek, A. (2012). Podstawy diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży. W: Sawicka, M., Kuhn-Dymecka, A. (red.) Psychologia kliniczna. Podręcznik praktyczny dla specjalistów. Program podstawowy (307-334). Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej